

Inv. č. 3740

R 9125/39

1925 - 1939

Krátký životopis Jaroslava Durycha -
kame' n'zem'
přimluvy' dopis Karla Čapka

Spisovatel: MUDr. Jaroslav Durych } amnestie
Šttn. Eduard Ohletal } v kárných
por. Jiří Houška } věcech

Kancelář
presidenta republiky

Čís.

D

724/26

Záznam ze dne 6. února 1926.

Poštou došel na adresu kanceláře
presidenta republiky časopis „Rozmach“
číslo: 4, 5, 7, 8, 11, 12, 14, 16, 17.

odesílatel:

Karel Čapek
Redakce, administrace a expedice

adresa:

Karl. Varkhady 1853
Praha-II, Voršilská al. č. 3.

Přílohy:

V Praze, dne 6/2 1926

Postupuje se

vojenskému oddělení kanceláře prezidenta republiky

k příslušnému jednání. dle smlouvy k dojednání (viz listina)
Kancelář prezidenta republiky (civilní oddělení:)

VOJENSKÁ KANCELÁŘ
PRESIDENTA REPUBLIKY

Došlo, dne 9. února 1926

příloh 9 č. j. 434/26

Spisovna:

Došlo:

Založeno:

Výpravna:

Došlo:

Opsáno:

Porovnáno:

Vypraveno:

V Praze, 4. února 1926.

Pane presidente!

^{šlechl}
Bésmík Jaroslav Dvůřák, vojenský lékař v Olomouci, je vyšetřován každým
výborem zemského vojén. učitelství v Brně pro delikty spáchané tiskem. Vyžádal
jsem si od něho materiál, který mi přistěžuje a kterým si dovoluji přiložit. Najdou
to ani slušné ani rozumné věci, které dr. Dvůřák napsal v Rozmarin (zvláště
v čís. p. dr. Bencovi); ale vedle nich bylo by možno uvést jiné, které psal
v minulých ročníkách Rozmarin zejména o naší armádě a o osobě pane presi-
denta; a načež vše bylo by možno uvést jeho krásné básnické stránky, ve
kterých se projevuje dokonalý básník mluvící nehladovějšími cizími, duch vskutku
tvůrčí a požehnaný.

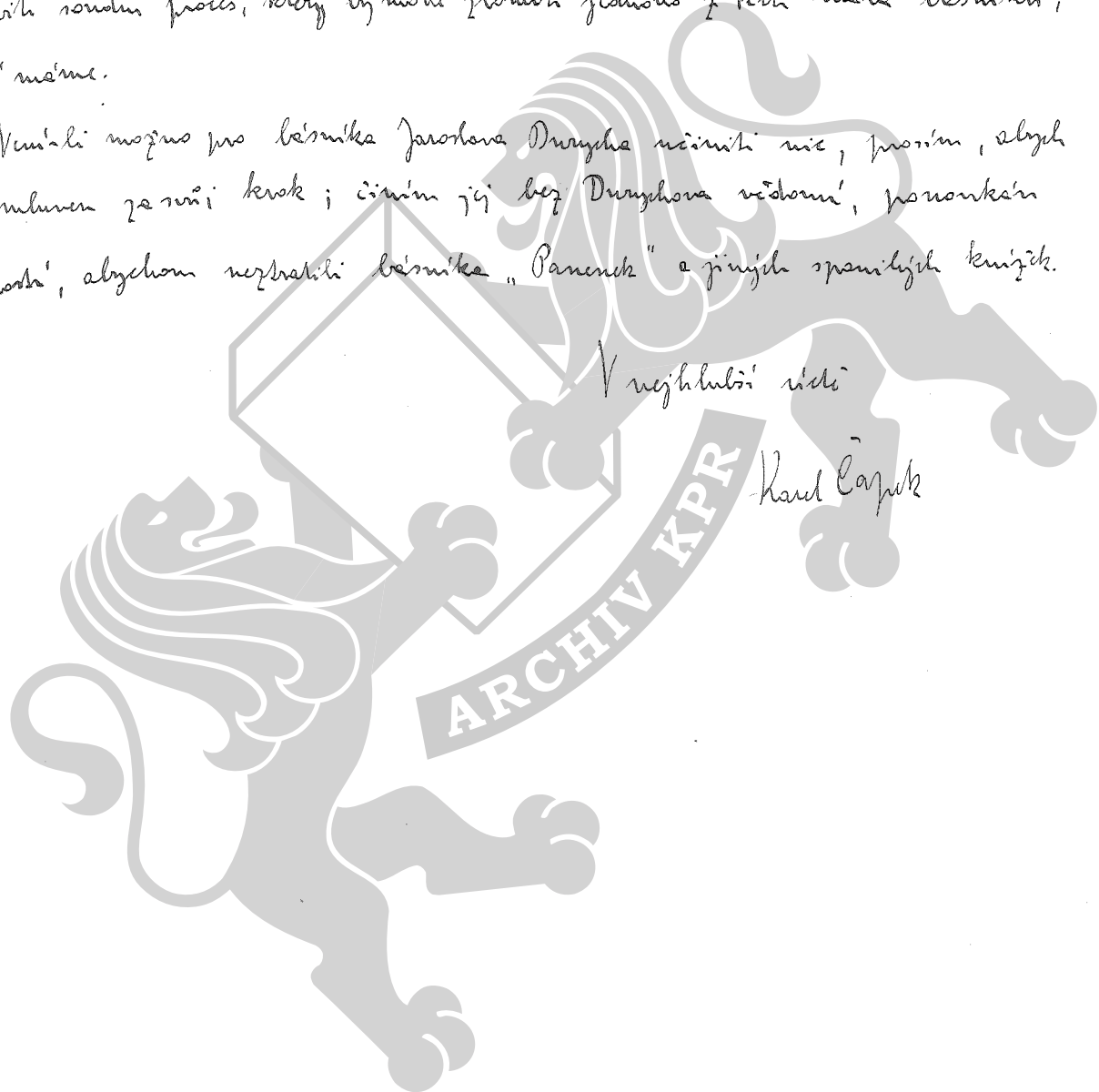
Příkladem také opis, který mi poslal a z něhož je patrno soudné vědomí
nost tohoto podivinského a fanatického člověka; bojím se skutečně, aby — odtahje
se v konfliktu se světem — neprošel být básníkem. O něm by se ztrátil mnohem
více, než by se získalo potěšením hublosti a posílením, jichž se dopustil svou ne-
šťastnou činností publicistikou. Dovoluji si prositi, aby pan prezident zvažil, lze-li

zastaviti soudní proces, který by mohl zkonstatovat z těchto malých básniček,
které máme.

Neměli bychom pro básničku Jaroslava Durycha říci nic, protože, abych
byl omluven z naší krev; čímž jí bez Durychova vědomí, poněkud
nížko, abychom nepřetržili básničku „Panenská“ a jiných spomínaných knížek.

V nejhlušší síti

Karel Čapka

418

Tan prezident republiky rozhodl,
aby se gen. Čech na věc podíval

Průběhem si pan prezident výslovně
nepřál. Čapkovi potvrdit že dopis
okezdan a poděkovat za upřornění

(Karel Čapek se přimlouvá za ocenění
pro básníka D. Jaroslava Durycha, vojens-
kého činitele v obnove - "Rozměch")

6/11. 26.
muž.

VOJENSKÁ KANCELÁŘ PRESIDENTA REPUBLIKY	
Došlo, dne	6. února 1926
příloh	2 (418/26.

gr. K. Čapek brat. Vinohrady 1853.

Šťastný pane doktore,

p. p. mi předal k vyšetření váš dopis, jeduapici
v němž povište se šep. gr. Jaroslava Durycha.

Pokud jsem mohl - tak zjistiti, bylo proti
gr. J. ravenensko leoně rusem proto, že bez povolení
vojenská představených z byl činný jako ~~voj.~~ redaktor
periodického časopisu.

Zároveň budu dále sledovat a proraťm dělení
jménem p. p. se upravením.

Přiložený dopis šep. gr. J. Vím vracím.

Přijímáte výs. opravdové účty

přiložil dopis gr. J.

Opsáno a vypraveno 10. února 1926.

dopis nečelivého

pplk Šedl v.r.

Spis aa

9/2 26 7

Zpráva o kárném řízení s mjr.MUDr Jaroslavem Durychem.

V záležitosti majora MUDr Jaroslava D u r y c h a, lékaře vojenského dělostřeleckého učiliště v Olomouci, sdělilo presidium ministerstva národní obrany tyto informace :

Dne 22.května byl postoupen vojenskému oddělení presidia zdravotním oddělením výstřižek z Lidových novin, obsahující zmínku o apelu majora zdrav.MUDr.Jaroslava Durycha v časopise „Akord“ na pana presidenta republiky. Tento výstřižek byl postoupen zemskému vojenskému velitelství v Brně k dalšímu řízení. Na rozkaz tohoto velitelství bylo zavedeno proti jmenovanému kárné řízení. Obviněný však služby sprostěn nebyl.

Kárný výbor vyslechl majora Durycha, který potvrdil, že je pisatelem článku „Spravedlnost“ a prohlásil, že nemá nic více k podotknutí, jelikož článek je každému jasným a srozumitelným.

Celé vystoupení mjr.Durycha při výslechu prý činilo dojem, že si přeje, aby jeho věc byla kárně projednávána.

Vojenská kancelář k tomu poznamenává, že mjr.Durych byl již jednou kárně stíhán a sice v roce 1926 za to, že bez povolení svých představených a proti nařízení Služebního řádu byl činným jako redaktor periodického časopisu „Rozmach“ v němž byly i jím psané urážlivé články proti vedoucím činitelům státním /zvláště proti Dr.Benešovi/.

Tehdy se přimlouval za majora Durycha - jako básníka - spisovatel Karel Čapek dopisem panu prezidentovi. Při závěrečném přeličení byl však Durych uznán vinným a potrestán písemnou výstrahou za to, že :

- 1/ proti ustanovení Služebního řádu A-I-1, čl. 223 účastnil se redigování politického čtrnáctidenníku „Rozmach“ ,
- 2/ že sám tam psal způsobem nehodným čs. důstojníka, což zavedlo i tisku podnět k nepříznivé kritice.

Po těchto informacích a po rozhovoru se sekčním šefem JUDr. Schisszlem , tlumočil generál Bláha panu ministru Dr. Viškovskému názor pana presidenta, zda-li by se nedalo uvažovati o možnostech zastavení kárného řízení.

Pan ministr sám prozkoumal spisy, týkající se záležitosti Durychovy a prohlásil, že v lakonické odpovědi Durychově postrádá jasného vyjádření o tom, „že Durych si nebyl vědom toho, že svým projevem se prohřešil proti svému služebnímu poměru k vrchnímu veliteli a že také neměl v úmyslu nedbati povinné úcty k jeho osobě.“

Jinak sdílí pan ministr názor pana presidenta, aby se kárné řízení zastavilo. Nedoporučuje však, aby se tak stalo nařízením pana presidenta, nýbrž aby tak učinil vyšetřující kárný výbor na pokyn ministerstva národní obrany, na podkladě nového výsledku mjr. Durycha. Při tom však nechce MNO. činiti výtky iniciativě ZVV. za to, že kárné řízení nařídilo .

Dříve než dojde k novému výsledku, bude mjr. Durych povolán do Prahy k MNO., kde mu bude nenápadně naznačeno,

že kárné řízení proti němu vedené nebude mít dostatečného podkladu, učiní-li před kárným výborem prohlášení ve smyslu výše uvedeném.

Tímto postupem chce pan ministr dosáhnouti toho, aby Durychovi přece jen zůstalo subjektivní vědomí, že nepostupoval v celé věci zcela korektně; tím by se zároveň učinilo zadost kázni v armádě a znemožnilo by se veřejnosti využívatí této afery politicky.

k čj.359/30 dův.

Zpráva o kárném řízení mjr.zdrav.MUDr.Jaroslava Durycha -

dodatek.

Ministerstvo národní obrany zahájilo řešení případu Durychova podle návrhu pana ministra Dr.Viškovského :

Mjr.Dr.Durych byl dne 19.t.m.povolán v odborné služební záležitosti do Prahy k zdravotnímu oddělení MNO. a při té příležitosti byl vyzván, aby se dostavil do prezidia MNO. Zde mu generál Weinerek naznačil - když přišla řeč na jeho případ a když Durych prohlašoval svoji loyaltitu vůči presidentu republiky - aby své loyální city dodatečně vyjádřil vyšetřující komisi kárného výboru. Při tom se gen.Weinerek nikterak nezmiňoval o ukončení kárného řízení. Mjr.Durych slíbil vyhledati předsedu kárného výboru a doplniti svoje prohlášení.

Dne 20.t.m.objevil se v Lidových Listech článek, jehož původcem nemůže býti nikdo jiný než mjr.Durych. Pan ministr Dr.Viškovský zakročil pro jeho obsah u pana ministra Dr.Šrámka.

Vzhledem k tomu, že ministerstvo národní obrany řízení s Durychem již zahájilo, sdělil přednosta vojenské kanceláře se souhlasem p.odb.přednosty Dra Schieszla panu ministru Viškovskému návrh řešení, který učinil Dr. Schieszl. Nyní pan ministr Dr.Viškovský sděluje, že vyčká dodatečné výpovědi Durychovy u kárného výboru a bude-li tato loyální, navrhuje aby zastavení kárného řízení stalo se rozhodnutím pana presidenta podle návrhu p.odb.přednosty Dra Schieszla.

Kárný výbor neobdržel by takto žádného pokynu a zachoval by si tím svoji nezávislost.

Po doplnění výpovědi Dr.Durychem byly by spisy předány MNO., které by navrhlo panu presidentovi abolicí.

Vojenská kancelář doporučuje schválení tohoto řešení,
které nikterak neruší dosavadní průběh celé záležitosti.

V Praze dne 28. listopadu 1930.

Čj. 5448 dův. pres./1.odděl.- 1930.

nastavení křesťanského řízení.

P a n e p r e s i d e n t e ,

V časopise "Akord" ze dne 1. května 1930 uveřejněn byl článek nadepsaný: "Jaroslav Durych. S p r a v e d l n o s t". V tomto článku žádá autor jménem českých katolíků, aby pan prezident veřejně podal svůj dnešní názor na katolicství. Uvádí, že situace katolíků se od rakouských dob valně změnila, konstatuje jejich kladný poměr k republice a pokládá za potřebné, aby prezident republiky otevřeně, jako mluvil dříve o katolicismu, projevil svoje dnešní názory na tyto věci.

Tento článek byl z větší části otisknut dne 15. května t.r. v Lidových listech pod nadpisem: "Jaroslav Durych o katolickém sebevědomí". Nato uveřejnily Lidové noviny dne 22. května t.r. pod nadpisem: "To snad být nemusí" nepřiznivou kritiku článku Durychova. Vídeň v článku nesprávný apel na presidenta republiky, a to tím spíše, že autorem článku je voják z povolání, že učinil takový apel na svého nejvyššího velitele a zapoměl do jisté míry na některé formální stránky kázně, jichž v jiných zemích dbávají zejména členové armády. Z obsahu této kritiky dalo se usuzovati, že autor článku měl úmysl

provokativní a chtěl jako voják uváděti na přetřes autoritu vrchního velitele.

Tím upozorněny byly na věc vojenské úřady a poněvadž autor článku je major zdrav. MUDr. Jaroslav D u r y c h , voj. dělostřeleckého učiliště v Olomouci, nařídil zemský vojenský velitel v Brně jako příslušný představený, aby proti jmenovanému důstojníku zavedeno bylo řízení před kárným výborem, protože v časopise Akord ze dne 1. května 1930 v článku "Spravedlnost" vyslovil potřebu, aby prezident republiky autenticky, veřejně a definitivně podal národu svůj dnešní názor na náboženství a poměr ke katolicismu, aby prý potomstvo mohlo zdědit úctu k prvnímu prezidentu republiky bez stínu a hořkosti pro zapomenutou či nedokonanou spravedlnost.

Obviněný byv vyslýchán zprávačem kárného výboru přiznal se, že je autorem článku a při druhém výslechu, k němuž se sám do-
stavil, prohlásil, že svým článkem nemínil nikterak provokovati pana presidenta ani uváděti jeho autoritu na přetřes, naopak psal prý ho s pevným přesvědčením, že poslouží spíše k posílení vážnosti pana presidenta.

Kárné řízení je nyní ve stadiu příprav k závěrečnému pojednání a z povahy věci nedá se vyloučiti, že věc bude předmětem odvolacího řízení. Poněvadž hned po zavedení kárného řízení byla věc ve mnoha časopisech přetřásána, je odůvodněna obava, že článek obviněného, jakož i kárné řízení bude opětně předmětem novinářských článků, jimiž bude veřejnost opět zneklidňována. Jsem proto toho názoru, že je v zájmu veřejném, aby v tomto kárném řízení nebylo pokračováno, zvláště když obviněný podle svého prohlášení neměl úmyslu provoka-

tivního a nechtěl uváděti na přetřes autoritu pana presidenta, a z jeho článku nelze opak vyvozovati, zejména když tyto okolnosti byly hlavním důvodem pro zavedení kárného řízení.

Proto Vám navrhuji, pane presidente, abyste udělením milosti řízení před kárným výborem zastavil a vydal toto rozhodnutí:

"Nařizuji, aby podle § 15, odst. /5/ zákona ze dne 4.července 1923, č. 154 Sb.z. a n. ve znění zákona č. 55/1927 Sb.z. a n. bylo zastaveno řízení před kárným výborem zemského vojenského velitelství v Brně, zavedené proti majoru zdrav. MUDru Jaroslavu D u r y c h o v i , voj. dělostřeleckého učiliště v Olomouci, na rozkaz zemského vojenského velitele v Brně čj. 11224/1.káz.- dův. 1930 ze dne 12. července 1930."

M i n i s t r :

VOJENSKÁ KANCELÁŘ PRESIDENTA REPUBLIKY	
Došlo, dne	28. listopadu 1930
příloh	č. j. 463/30

Dekret č. 2553 pres.

Rozhoduji ve smyslu tohoto návrhu : *V-S-M.*

Lány, dne 30. listopadu 1930.

Ministerstvo národní obrany.

Čj. 22868 Dáv. pres./1. odděl./1939.

N á v r h

ministra národní obrany arm. gen. S Y R O V Ě H O na udělení
milosti ve třech kárných věcech s prosbou o jeho schválení.

k ad 1.): Por. s další činnou služ. S uzavřením společnosti civilních
osob se pschlubil, že je mobilizačním referentem. Pro přičin
uaj. zvrstý byl v r. 1937 odsouzen div. soudem k trestu 1 měs. podmíně
ně. Vzhledem k tomu, že odsouzení je v kárném řízení. Vzhledem k jedineč
nosti tohoto poklesku jinak velmi spolehlivého a svědomitého divok
níka, všechny kárné instance doporučují zastavení kárného řízení.

k ad 3.): Pplk. dr. Dvorník, spisovatel, současně i přis. služebník výstraž.
a proti ustanovení Pluž. řádu v řízení a trest. 1938 několik článků politice
ke ho řízení v dením listu by cenzury. Proto je v kárném řízení.
Kární výbor navrhuje nyní lehceji mimořádné poměry a skutečnost,
že poklesky k neposlednosti zákazu zvrstým spisovatelem by by
rygi a vlastenecké, doporučuje s minimální 10 zastavení kárného
řízení.

k ad 2.): Pjv. řetm. započítal svým kamarádům elum. peníze. Když jeho
dlužník zemřel, s ml. řízení pomohl si k úhradě dluhu některý jeho
rodinný člen. Byl za to v r. 1934 odsouzen divizním soudem k trestu
4 dní podmíněně. Odto. kární výbor mu za to uložil tresty odnětí hodno
sti a k propuštění se zvrstýmou penzí o 1%.

Všechny kárné instance nyní doporučují milost pmtuční trestu
lak, že mu bude vrácena odnětá hodnota pro výslužbu.

Vaj. kanc. doporučuje schválení všech tří návrhů.

27/3/1939 3

Běžné číslo :	3
Předmět žádosti :	Zastavení kárného řízení.
Jméno a hodnost :	DURYCH Jaroslav, pplk. zdrav., MUDr.
Rok narození :	1886
Domovská příslušnost :	Turnov, Čechy
Dosavadní tresty :	Nebyl trestán.
Kárný poklesek :	Psal do časopisů články vesměs politického rázu, bez vědomí vojenských úřadů.
Návrh kárného výboru :	Kárný výbor I. sboru doporučuje zastavení kárného řízení z těchto důvodů : Obviněný v době, kdy psal své články do novin, měl znáti jako vyšší a starší důstojník příslušná ustanovení, jimiž je uveřejňování vlastních článků voj. osob v činné službě v denním tisku bez souhlasu MNO. zakázáno. Vojenská správa vytkla již jednou obviněnému podobná opomenutí, které rovněž spadalo do pohnutých dob r.1938

a upozornila ho nejprve na nevhodnost jeho počínání. Obviněný však nedbal ani přímého zákazu a uveřejňoval své články v Říjnu a listopadu 1938 znovu.

Obviněný přiznává, že si byl vědom toho, že jeho počínání není v souhlase se služebním řádem. Považoval prý však napsání vytýkaných článků za nevyhnutelnou a neodkladnou národní a státní nezbytnost, takže opomenutím tohoto úkolu, k němuž prý se cítil osobně povolán, byl by musil považovati za zbabělost a národní zradu.

Kárný výbor vysvětluje si čin obviněného jednak tím, že napsané články byly podle mínění žalovaného tak časově naléhavé, že by je byl mohl již sotva uveřejnit v době, až by mu byly po případném schválení ministerstva národní obrany vráceny; hlavním však důvodem k tomu pravděpodobně bylo pisatelovo tušení, že by byly pro jejich obsah bývaly jako závažné censurou MNO. za tehdejších nevyjasněných poměrů zadrženy, čemuž hleděl zamezit.

Přihlédáje však k zcela mimořádným poměrům tehdejší doby, uznává kárný

výbor, že obviněný byl toho přesvěd-
čení, že svým jednáním státu a svému
národu více prospěje, než kdyby byl
zákazu uposlechl a že jeho pohnutky
k činu byly ryzí a vlastenecké.

Návrh ministra
národní obrany :

V souhlase s návrhem kárného
výboru I. sboru navrhuji Vám pane
presidente, abyste podle § 15 /5/
voj. kár. zákona nařídil z a s t a -
v e n í kárného řízení, které bylo
proti pplk. zdrav. MUDr. Jaroslavu
DURYCHOVI, I. sbor, zavedeno na rozkaz
velitele I. sboru čj. 94.230 dův.
1. osob. ze dne 24. listopadu 1938.

Praha, dne 22. března 1939.

Ministr národní obrany

Čj. 611 dův. 1939.

Rozhoduji ve smyslu tohoto návrhu:

V Praze dne 29. března 1939.

J. Štěpánek

